

A Műegyetem jubiláris ünnepe

— A Szózat tudósítójától —

A lágymányosi Dunaparton vasárnap délelőtt ünnepelte a zászlódiszbe öltözött Műegyetem egyetemi rangra emelésének félszázados évfordulóját. Ez a lepergett 50 esztendő újabb dokumentum ezerszázados kulturánk mellett. Azok a magyar mérnökök, akik e félszázad alatt a Műegyetem fa-lait elhagyták, a magyar névnek nemcsak a Kárpátok határain belül, hanem a messze Kelet-Ázsiában, Dél-Afrikában, Ausztráliában és Amerikában is jó hírnevet szereztek maradandó értékű technikai alkotásaikkal.

A Műegyetem homlokzatán sok apró nemzeti zászló lengett a májusi verőfényben. A bejáratól a diszteremig a „Hungária“ bajtársi szövetség tagjai állottak sorfalat. Jóval a közgyűlés megnyitása előtt gyülekezett a teremben az előkelő közönség, melynek soraiban ott láttuk *Belitska* Sándor honvédelmi minisztert a kormány képviseletében, *Térffy* Béla közlekedési minisztert, *Tóth* Lajos államtitkárt és *Gopcsa* László miniszteri tanácsost a közoktatásügyi minisztériumból, *Telleyesniczky* János és *Répássy* Miklós földművelésügyi államtitkárokat, *Sipőcz* Jenő polgármestert, az egyházak képviseletében *Mészáros* János érseki helytartót, *Raffay* Sándor püspököt, *Hamar* István református teológiai tanárt és *Józan* Miklós unitárius esperest, továbbá *Berzeviczy* Albertet, báró *Wlassics* Gyulát, báró *Balázs* György tábornagyot, báró *Csanády* Frigyes altábornagyot, báró *Than* Károly és *Nikolits* János tábornokokat, *Révny* Kálmánt, a Ludovika-Akadémia parancsnokát, *Nádossy* Imre országos főkapitányt, azután egymás mellett a társaságok képviselőit, közöttük a Pázmány Péter Tudományegyetem rektorát, *Timon* Ákost és dékánját, *Trikal* Józsefet, *Siegescu* Józsefet, *Kenyeres* Balázst, *Wolkenberg* Alajost, a pozsonyi Erzsébet-tudományegyetem rektorát, *Heim* Pált, s a diszterem egyik felében hatalmas csoportban a József Műegyetem tanári karát. A KANSZ Államvasuti Mérnöki Szakköre részéről megjelentek: *Just* Ferenc, *Masirevich* György, és *Vész* Béla mérnök igazgatók, *Papp* János építészfelügyelő és *Heeger* Árpád főmérnök.

Pontosan 10 órakor érkezett meg dr. *József* főherceg, a műegyetem diszdzektora, *Augusta* főhercegnővel és *Zsófia* főhercegnővel, majd *Izabella* főhercegnővel *Gabriella* főhercegnővel, kíséretükben *Konrád* bajor herceggel és feleségével, *Bona* hercegnővel. Néhány perccel később a műegyetem főbejárata elé fordult *Horthy* Miklós kormányzó autója. A kormányzót a műegyetem rektori tanácsa fogadta, élén *Zelovich* Kornél rektorral. A diáksapkás műegyetemi hallgatók sorsala között lépett be a kormányzó a Műegyetem földszintelt épületébe s az egybegyűltet lelkes éljenzése közben ért a terembe, ahol elfoglalta a számára elkészített helyét. Miután a műegyetem dékánjai, dr. *Heller* Farkas, dr. *Bresztovszky* Béla, dr. ifj. *Szily* Kálmán, dr. *Istvánffy* Gyula, középen a rektor, s jobboldalán *József* főherceg elfoglalták helyüket, az egyetemi és műegyetemi énekkarok előadták a Himnuszot.

Ezután dr. *József* főherceg, az alapító József nádor unokája, a Műegyetem diszdzektora, a következő megnyitó beszédet mondotta:

— Főméltóságú Kormányzó Ur! Tiszelti ünnepi közgyűlés!

— Igazi örömmel vállaltam a királyi József Műegyetem 50 éves jubileumának védnökségét. Hazánk e kiváló főiskolájához hagyományos, régi, benső kötelek is fűznek. Ugy érzem, hogy a József Műegyetem nagy családjának tagja vagyok, hiszen alapítója az én nagyatyám volt. A királyi József Műegyetem elődje a királyi József Ipartanoda volt, amelynek létesítésén boldog emlékü nagyatyám, Magyarország nádora nagy szeretettel dolgozott. Félszázados közéleti működésének egyik legszebb elismerése volt és az egész nemzet általános helyeslésével találkozott az 1846 augusztus 23-án kelt legfelsőbb elhatározás, amelyben öfélése a király elrendelte, hogy a királyi Ipartanoda József nádor félszázados érdemeinek megörökítésére a „József Ipartanoda“ nevet viselje. Az 1848-ban elvetett magból és nagy szeretettel ápoltt nővénykőből fejlődött ki a hatalmas királyi József Műegyetem, Magyarország egyetlen technikai főiskolája, mely most ünnepi egyetemi rangra emelésének 50. évfordulóját.

— Magyarországnak az elmúlt ötven esztendő alatt a világháborúig tapasztalt nagyarányú közgazdasági fejlődésében ennek a főiskolának végzett növendékei kiváló szerepet játszottak. A magyar vasutak kiterjedt hálózata, a technika magas fokán álló felszerelése, a magyar folyók szabályozása, az országban szerteszt s különösen a székesfővárosban látható kiváló magas építmények, merész hidak, a magyar gépiparnak és elektrotechnikának a külföldön is elismert tekintélye: a királyi József Műegyetem szellemi munkájának az ered-

ménye. A mi mérnökeink a külföldön mindig elismerést szereztek a magyar névnek.

Azzal a hő kívánsággal nyitom meg a mai ünnepi közgyűlést, hogy tartsa meg a Királyi József Műegyetem régi nemes iradiciói, legyen a technikai tudományoknak továbbra is jelentős fejlesztője, adjon a hazának ezentul is hazafias érzésben, magyar hősiességben rendületlen, munkában fáradhatatlan, kiváló képzettségű olyan férfiakat, akik újra talpraállítják a mi hön szeretett, oly sokat szenvedett szegény hazánkat. Erre segítsen bennünket az Isten!

Zelovich Kornél rector magnificus emelkedett fel ezután s rövid beszédet intézett *Horthy* Miklós kormányzóhoz, megköszönve megjelenését.

A rektor szavaira a kormányzó a következőket válaszolta:

— Örömmel jöttem a magyar királyi József-Műegyetem ünnepi közgyűlésére. E nagy pillanatban büszkén tekinthetünk vissza arra az eredményes munkálkodásra, amelyet e műegyetem a magyar tudomány és a magyar közgazdaság föllendítése körül az elmúlt fél évszázad alatt kifejtett. *Ez az intézmény is egyike a magyarság ama kulturkincseinek, amelyek Európa Keletén nemzetünk fölényét biztosítják.* Minden erőnk megfeszítésével dolgoznunk kell azon, hogy megtartsuk azt a kulturfokot, amelyet egyszer elértünk. Bizton remélem, hogy egyetlen technikai egyetemünk a jövőben is sikerrel fog közreműködni a műszaki tudományok fejlesztésében. Erre annál nagyobb szükségünk van, mert az ifjuság fulnyomó többségének ezentul a haza érdekében produktív pályára kell lépni.

— Nevelje ez a Műegyetem továbbra is a haza önzetlen szeretete mellett komoly, kitartó munkálkodásra a nemzet reményét: az ifjuságot. *Az egyetemi ifjusághoz, amely oly tisztá lelkesedéssel halad ma az egyenes uton, az a kérésem, hogy ne hagyja magát, mint oly sokszor a távol múltban, erről az utról leteríteni.* Nincs olyan irány, amelyet ne lehetne tetszetősen beállítani, mert nincs bűn, melyet palástolni ne lehetne. Aki ért hozzá és akinek ez a kenyere, sok mérget adhat be észrevétlenül cukorban. Csak a föltétlen bizalom egy önzetlen, erős kormány vezetésében övhat meg ettől a veszélytől. *Fegyelem nélkül sem családban, sem iskolában, sem az országban rend és haladás nem lehet.* Azért kezdik destruktív erők munkájukat mindig és mindenütt először is a tekintélyek lerombolásával. *Rosszul állana annak az országnak sorsa, ahol a jogrendet nem a kormány, hanem jögvédő irodák biztosítják. Az ilyen irodákból már egyszer Nemzeti Tanács lett, ebből forradalom, majd bolsevizmus és megszállás.* A szikrát legjobb keletkezésében elfojtani, mielőtt a láng föllobban. A lázítást és országrombolást azonban valamely kormány csak akkor akadályozhatja meg erős kézzel és következményeiben sajnálatos rendszabályok nélkül, ha a hazafiasan gondolkodó elemek tömören állanak a háta megett.

— Mindenekelőtt az egyetemi ifjuság lelket szeretném a megrontástól megóvni. Kövessek ezentul is lelkesedéssel vezéreiket és tanáraikat, akiknek további hazafias működésére Isten áldását kérem.

A közönség és különösen az ifjuság, amelyhez beszédje végén néhány buzdító szót intézett, szünni nem akartó lelkesedéssel fogadta a kormányzó beszédét. Majd *Zelovich* Kornél rektor a hazai technikai felsőoktatás fejlődését ismertette. Hazánkban korán felismerték a műszaki nevelés fontosságát s már 1872-ben megalakult az Institutum Geometricum, a mai műegyetem őse s valamivel korábban a selmeci bányászati akadémia. A technikai találmányok rohamos fejlődésével lépést tartott a magyar főiskola fejlődése is, amelyből 1846-ban pártfogója, József nádor és gróf *Szechenyi* István tevékenysége eredményeképpen létrejött a József Ipartanoda. Vázolta azután az Ipartanoda történetét, amíg 1871-ben a műszaki főiskola egyetemi rangot kapott, majd átköltözött mostani épületébe, ahol közel két évezede működik. Megemlékezett az intézet pártfogóiról, a volt közoktatásügyi miniszterekről, majd a volt rektorokról, akik között a jelenlevő idősebb dr. *Szily* Kálmánt a közönség és az ifjuság percekig ünnepelte. Röviden vázolta végül a műegyetem szerepét a jövő közművelődése terén.

A kormányzó nevében *Belitska* Sándor honvédelmi miniszter, a főváros nevében *Sipőcz* Jenő polgármester, a Magyar Tudományos Akadémia nevében *Berzeviczy* Albert, a különféle fő-

városi és vidéki egyetemek és főiskolák nevében *Timon Ákos, Menyhárt Gáspár, Illyefalvy Géza, Heim Pál, Fellner Frigyes és Vitális József* egyetemi tanárok üdvözölték a Műegyetemet. A magyar mérnöki kar megbízásából *Zielinszky Szilárd*, a közmunkatanács elnöke, emelkedett szólásra s üdvözlő szavaiban rámutatott a jövő teendőire, különösen kiemelve *a mérnöki kamara és a diákotthon felállításának szükségességét.*

A közgazdasági testületek, a kereskedelmi és iparkamara nevében *Belatiny Artur*, a gyáriparosok országos szövetsége nevében ifj. *Chorin Ferenc* üdvözölték a műegyetemet, végül gávai *Gaál Jenő*, a műegyetem közgazdasági karának volt dékánja mondott beszédet. *Zelovich Kornél* rektor felkérésére ezután különböző karok dékánjai az előirt ünnepélyes formák között tiszteletbeli doktorokká avatták a mérnöki karon *Hauszmann Alajost*, zágoni *Bodola Lajost*, nyug. műegyetemi tanárt, *Gállik István* kereskedelmügyi miniszteri tanácsost, a gépészmérnöki karon *Kandó Kálmánt*, a vegyészmérnöki karon *Hosvay Lajos* ny. államtitkárt, a közgazdasági karon gávai *Gaál Jenőt*. Miután átvették diszdzoktori okleveleiket, *Hauszmann Alajos* köszönte meg mindnyájuk nevében a kitüntetést. *Zelovich* rektor rövid válasza után a műegyetemi ifjuság nevében *Vér Tibor* mondott beszédet. *Zelovich* rektor közölte végül, hogy *Alpár Ignác* és *Korb Flóris* építészek tiszteletbeli rendes tanári címet kaptak, majd felolvasta azok névsorát, akiket műegyetemi rendkívüli tanári címmel tüntettek ki. Rövid zárószava elhangzása után az egyetemi énekkarok elénekelték a Szózatot, amivel a diszközgyűlés véget ért.

Ezután a műegyetem aulájában felállított hősök emlékoszlopához vonult az ünneplő közönség, ahol *József főherceg* megindult hangú rövid, de hatásos beszédben mutatott rá arra a nagy önfeláldozásra, mellyel a műegyetem ifjai kivették részüket a világháború küzdelmeiből és szenvedéseiből. A műegyetemi ifjuság nevében *Oláh Béla* beszélt. Ezután elhelyezték az emlék talapzatában az alapkövökmányt, melynek zárókövére előbb *Horthy Miklós* kormányzó, majd *József főherceg*, azután *Zelovich* rektor és *Vér Tibor* mértek egy-egy kalapácsütést. Az ünnepség az egyetemi énekkarok dalával végződött.

*

Mint értesülünk, a Magy. Kir. József-Műegyetem egyetemi rangra való emelésének 50 éves jubileuma alkalmából a műegyetem hiányzó felszerelésének kiegészítésére megindított társadalmi gyűjtésnek már is szép eredménye van, amennyiben a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete egymillió koronát, a Ganz-féle Viliamossági Rt. 500.000 koronát, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. és a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. egyenkint 400.000 koronát, ezenfelül *Weisz Manfréd* Első Magyar Konzervgyára 250.000 koronát, a Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő és Értékesítő Szövetkezete 250.000 koronát, *Schiffer Miksa* okl. mérnök, az Országos Központi Hitelszövetkezett és a Magyar Siemens-Schuckert Művek egyenkint 100.000 koronát adományoztak.